

VÅRNUMMER • ÅRGÅNG 86 • NR 1
Berga i APRIL 2026



Foto: Bezav Mahmud/Försvarsmakten

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

AV: HANS GRANLUND

Systrar och bröder!

Detta är min sista ledare som er ordförande och jag tar mig friheten att blicka tillbaka. Efter över fyrtio år i uniform är det dags att gå vidare.

Den 20 juli 1981 klev jag och ett par hundra andra unga män av spårvagnen vid Karingbergets hållplats i Långedrag. Det var en annan tid. Kalla kriget rasade och spänningen mellan stormaktsblocken var stor. Värnplikten var allmän, det vill säga den omfattade alla män mellan 18 och 47 års ålder. Året innan hade flygvapnet inlett de första försöken med frivillig kvinnlig värnpliktsutbildning, men än var den inte implementerad i marinen och armén. Det skulle följa.

Vi var alla inkallade till Kustartilleriets befälsskola på KA 4 i Göteborg. Minimum 405 dagars allmän värnplikt låg framför oss, och för många gällde 490 dagar. Vår utbildning var hårt skriptad och effektiv. Alla var indelade till huvudtjänster och tonen sattes av unga ambitiösa befäl- stam- och reservofficerare kommanderade från de fem regementen som utbildningen var avsedd att försörja.

Den 27 oktober 1981 blev utbildningen ännu mer allvarstygnd, då det över radionyheterna meddelades att det stod en sovjetisk ubåt på grund utanför Karlskrona. Årets huvudomgång hade redan muckat och vi befälselever var några av de få värnpliktiga som fanns att tillgå. Med bistra miner delades skarp ammunition ut, fasta anläggningar bemannades och rörligt artilleri grupperades och statsministern gav lakoniskt ordern *"Håll gränsen"*.

Åttio-, och senare nittioalet var en hektisk tid där slutinförandet av det fasta tolv-centimeters artilleriet, 12/70, genomfördes. Runt hörnet väntade omsättning av det rörliga artilleriet från femton-centimeters modell 1937 och tjugoen-centimeters modell 1940 till tolv-centimeters modell 1980, i folkmun 12/80. Efter det följde parallellt omsättningen av de självständiga kustjägarkompanierna, rörliga lätta robotbatterierna och rörliga minspärrtroppar till Amfibiebataljoner. Förstudier pågick inför omsättning av de tunga kustrobotarna till moderna system. Senare skulle det följas av omstrukturering av de högre förbanden och två av kustartilleriets fem brigader blev rörliga dito, byggda runt amfibie- och 12/80-bataljonerna med tillförda brigadförband.

Under en kort och hektisk period genomförde vapnet en omsättning utan tidigare motsvarighet sedan den



utveckling som skedde på femtioalet som en följd av andra världskriget och kalla kriget med sitt ständigt närvarande kärnvapenhot mot invasionsförsvaret. Förbanden behövde kunna verka i en kärv miljö. Som det uttrycktes i ett orderverk på militärområdesnivå i det som då benämndes Beslut i Stort (BIS), motsvarande dagens *"Commander's Intent"*, att vid en invasion över kust skulle förbanden *"efter att atomeldvalsen rullat över, framgruppera de tunga vapnen"*. Entydigt och beslutsamt. Historien var inte längre bort än att de som under åttiotalet tjänade som bataljonchefer och genomgått grundutbildning på sextio- och sjuttioalet, många var direkt utbildade av befäl som själva hade genomlevt andra världskriget.

Efter det följde nedläggning, omstrukturering och en lång kamp om resurserna innan det för cirka tio år sedan igen vände. Återupprustningen kunde inledas. Den pågår alltjämt.

Nu, dryga fyrtio år senare, lämnar jag vapnet och ordförandeklubban och går i pension i en tid som i mångt och mycket liknar hur det var när jag ryckte in. Vapnet växer, nygamla förbandstyper utvecklas och införs. Utbildningen av soldater och befäl växer i volym, under ledning av en befälskader som fortsatt har egen erfarenhet av skarpa insatser utomlands. Oron i omvärlden är stor och oberäknelig. Det har varit en förmån att vara officer i Kustartilleriet och senare Amfibiekåren och jag konstaterar att det som en gång fångade mig i mitt yrkesval kvarstår. Framåtanda, kamratskap, teknikutveckling och sist men inte minst, känslan av att vara behövd och att kunna göra en liten skillnad.

Jag tackar härmed för ynnesten att ha fått tillhöra regementet och fått verka i Vapenbröderna och önskar vår nye ordförande, alla vapensystrar- och bröder och regementskamrater lycka till!

90 ÅR AV GEMENSAM HISTORIA

AV: VICTOR IHRE PERSSON

Det äldsta numret av Borg-Skum som finns inskannat på vår hemsida är från 1939. På omslaget står det årgång 4, vilket betyder att tidningen grundades 1936 och att vi i år firar 90 år av tidningsproduktion.

Nio decennier av erfarenheter, händelser, reflektioner och berättelser från sin tid. Tillsammans har de blivit något ovärderligt: ett arkiv över hur det faktiskt varit att tillhöra Stockholms amfibieregemente och dess företrädare, generation efter generation.

Det arkivet byggs från två håll. Den som idag är aktiv vid regementet och delar med sig av vad som händer bidrar till att nästa generation en dag kan se hur det var just nu. Den som bär på minnen från tidigare år och väljer att skriva ner dem fyller i det som annars riskerar att glömmas bort för gott.

Båda behövs. Det är så vi tillsammans fortsätter bygga ett arkiv som kommande generationer kan vara stolta över.

NYA MEDLEMMAR

VI HÄLSAR DIG VÄLKOMMEN I KAMRATKRETSEN

Gustav Steneholm, Hjalmar Risinger,
Lena Andersson, Kjell Ericson

FÖRSENAT UTSKICK AV FAKTURA

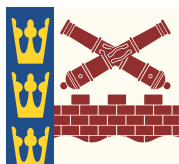
Vi har haft problem med formerna för inbetalning av avgiften, vilket är anledningen till att ni ännu inte fått en faktura för årets medlemsavgift. Den kommer förhoppningsvis i april. Inbetalning sker till bankgirot på fakturan med angivet OCR-nummer. Avvakta med betalning av medlemsavgiften tills du fått fakturan. Det blir då enklare för oss att pricka av inbetalningen. Den som inte angivit sin e-post kommer få fakturan hemskickad via posten. Den e-postadress vi har till dig står tryckt på baksidan av Borg-Skum. Är den fel eller saknas så meddela oss på info@vapenbroderna.se

ÅK MOT SYD, NORD, ÖST ELLER VÄST, VI KÖR TILL EN SKOLRESA ELLER FRÅN DIN FEST

Förutom att köra er dagligen i tjänsten så kör vi er gärna även privat efter era önskemål.

Boka din buss:
www.westinbuss.se
08-545 424 20





KALLELSE TILL ÅRSMÖTE 10 MAJ

Kamratföreningen Vapenbröderna genomför stadgeenligt årsmöte med efterföljande föredrag den 10 maj 2026 i matsalen Yggdrasil på Amf 1 kl. 12.00–14.45. Före årsmötet är det lunch för dem som önskar.

För uppdaterad information och handlingar se föreningens hemsida

www.vapenbroderna.se/arsmoten

Transport

Buss avgår från Östra station 10 maj kl. 10.00 via Gullmarsplan yttre ca kl. 10.15–10.20. Ankomst till Berga kl. 10.50.

Program

- ca kl. 10.50 ankomst till Amf 1
- kl. 11.00 till 12.00 lunch i militärrestaurangen Yggdrasil
- kl. 12.00 till ca 13.00 årsmöte
- kl. 13.00–13.40 C Amf 1 informerar
- kl. 13.50–14.30 föredrag kring ett intressant och dagsaktuellt ämne
- ca kl. 14.45 avfärd från Berga

Anmälan

Anmälan, som är obligatorisk, görs **senast 2 maj 2026** med personnummer (ÅÅÅÅMMDD-NNNN) och namn till Magnus de Jong:

dejongmagnus@gmail.com

I anmälan ska också anges om ni vill åka buss, var ni avser kliva på bussen samt behov av specialkost.

Förslag

Förslag enligt föreningens stadgar § 10 sänds senast två veckor före mötets genomförande till föreningens sekreterare Magnus de Jong:

dejongmagnus@gmail.com

Kom ihåg att ta med id-handling!

Varmt välkomna önskar styrelsen

KAMRATTRÄFF 2026 PÅ GOTLAND

Årets kamratföreningsträff genomförs på Gotland 28–30 augusti. I skrivande stund håller KA 3 kamratförening på med planeringen. Det kan vara bra att känna till att KA 3 kamratförening inte har något militärt förband att knyta an till varför kostnaderna blir högre. Vi hoppas att det inte ska utgöra en allt för stor begränsning och att det trots allt blir en bra uppslutning. Styrelsen ser över möjligheten att subventionera vissa delar såsom transport.

Så här ser planeringsläget ut:

Kursgården på Fårö är bokad för boende och viss förplägnad. 550 kr/pp/dygn i dubbelrum inkl frukost och sängkläder. Tillägg för enkelrum: 150 kr. Enklare mid-dag fre kväll 120 kr, 2-rätters högtidsmiddag inkl välkomstdrink lördag kväll 275 kr/pp.

Avseende programmet kommer det att bli en hel del kulturpoäng under lördag för- och eftermiddag. Kostnader för detta tillkommer.

Programmet på söndagen är tänkt att hållas kostnadsfritt.

Träffen avslutas runt 13:00 på söndagen vilket gör att vi kan få ett par timmar i världsarvsstaden Visby vilket vi också planerar för.

Grundplanen är att åka från Tekniska Högskolan fredag 28/8 kl 09:30 för att hinna med båten 11:25 från Nynäshamn med ankomst till Visby kl 15:00. Hemfärd söndag kl 16:00 från Visby med ankomst Nynäshamn kl 19:15. Räkna med att vi ankommer Tekniska högskolan ca 21:00.

Det finns en idé om att åka över på torsdag eftermiddag för att ägna torsdag kväll och fredagen åt egna aktiviteter. Kostnader för detta tillkommer. Transporten sker på egen hand t.ex. med pendel till Nynäs och färja över till Gotland. Om du är intresserad av detta så meddela det i din intresseanmälan.

För att vi ska få en så god uppfattning som möjligt kring intresset att delta ber vi er göra en preliminär anmälan snarast genom att e-posta till info@vapenbroderna.se. Skriv i ärendemeningen **Anmälan kamratträff 2026**. Glöm inte ange om du är intresserad av att åka över dagen före.

Genom anmälan kan vi hålla er informerade efterhand som planeringen fortskrider. Därför är det viktigt att du anmäler ditt intresse så snart som möjligt.

För mer och uppdaterad information se vår hemsida www.vapenbroderna.se/kamrattraff-2026-gotland

RAPPORT FRÅN PUBAFTON

AV: IRENE CLÉMENT

Den 16 mars genomfördes vårterminens pubafton på Försvarshögskolans mäss. På plats var dryga 20 glada vapenbröder- och systrar som på väg hem från jobbet eller andra ärenden umgicks med kamrater i det fina Rindörummet. Namnet på rummet, som är FHS mäss "huvudrum", myntades då regementet Amf 1 år 2005 flyttade till Berga och skänkte clubfåtöljerna i grönt skinn och andra möbler från den gamla regements-officersmässen på Rindö till FHS som samtidigt flyttade från Valhallavägen till sina nuvarande lokaler på Drottning Kristinas väg.

Mässen hölls öppen för vår skull och bemannades av tre engagerade officerare med anknytning till amfibekåren som studerar på det högre officersprogrammet, HOP. Tack för detta! Vi passar på att även rikta ett varmt tack till företaget 4C Strategies, som sponsrade aftonen med dryck och varmkorv från baren till alla som deltog. Detta var såklart mycket uppskattat!

Vi ser nu fram emot nästa pubafton som genomförs den **16 november**, och hoppas på lika fin uppslutning även då.



Foto: Irene Clement

ARBETET BAKOM REGEMENTETS INTRODUKTIONSRESA

AV: SVENÅKE WICKSTRÖM, JAN FREDRIKSSON, IRENE CLEMENT, LARS INGE PETTERSSON, JAN RIDDERWALL

I våra stadgar skriver vi:

Kamratföreningen Vapenbröderna, stiftades den 8 december 1899 av beväringmän vilka fullgjort sin värnplikt vid dåvarande kungliga Vaxholms Artillerikår. Kamratföreningen har till ändamål att utgöra en föreningslänk mellan nuvarande och förutvarande personal vid Stockholms amfibieregemente och dess föregångare, Stockholms kustartilleriförsvar, Vaxholms kustartilleriregemente och Vaxholms Artillerikår, i gemensam strävan till utbredd försvarsvilja för frihet och fred, till främjande av ett gott kamratskap samt till vårdande av nämnda förbands traditioner.

Kamratföreningen genomför varje år en rad aktiviteter med målet att leva upp till detta ändamål. Ett sådant exempel är de introduktionsresor i Stockholms skär-

gård för nyanställd civil och militär personal som Vapenbröderna genomför på uppdrag av Amf 1.

Genomförandet av dessa resor har i och med det förändrade säkerhetspolitiska läget fått en än större betydelse. Det är uppenbart att historien har en mycket central roll i att förstå vår nutid och de utmaningar vi som nation och kustförsvaret av Stockholm står inför. Att därför få möjligheten att både dela erfarenheter och kunskap kring försvaret av Stockholm – från Vaxholmslinjen via Havsbandslinjen till ubåtskränkningarna på åttio- och nittioalet känns därför både viktigt och inspirerande. Vi försöker att beskriva vad som skett ur både ett historiskt och säkerhetspolitiskt perspektiv.

Vi tror att dessa perspektiv bidrar till en ökad förståelse och förhoppningsvis en del insikter som är till gagn för deltagarna.

Dels har vi ett mål att personalen ska lära känna varandra, dels att det ska finnas tid för reflektion och diskussion. Båda målen är tydligt uttalade från C Amf 1.

Vi är en arbetsgrupp från VB som tillsammans med personal från Amf 1 planerar och genomför introduktionsresorna. Vi träffas i ett antal planeringsmöten där vi går igenom mål, syfte och de praktiska detaljerna. Platser att besöka är ett ämne som alltid kräver lite extra tankemöda – dels beroende på vilket tema som ska presenteras, dels praktiska frågor såsom transporter, förplägnad mm.

Vi har ambitionen att alltid börja dessa resor på Kastellet. Skälen är enkla: det är en plats starkt förknippad med vår historia och dessutom får deltagarna en guidad tur i museet som ger en bra och övergripande beskrivning av kustförsvarets framväxt.

Genomförandet skiljer sig åt beroende på om det är civil eller militär personal. Det tenderar självklart att bli mer taktik och teknik när militär personal deltar. Några saker är dock gemensamma. Oavsett roll, civil som militär, finns det perspektiv att fundera kring. Vad kan jag i min roll bidra med för att göra skillnad. Ett tydligt exempel på detta var en diskussion som kom upp i en av de civila grupperna. En deltagare tog upp frågan om hämtning på förskolan i händelse av kris. Diskussionen mynnade ut i att det är klokt redan

nu att ha olika typer av back-up, planera för det oväntade även i det privata, oavsett vilken roll man har på regementet.

Att vi har våra genomgångar på plats i grupperingsterängen är en stor fördel. Att exempelvis stå på hjässan på Mellsten (ibland i regn och några sekundmeter) och kunna peka ut viktiga platser och händelser ger deltagarna en större förståelse för den hotbild som förelåg och vår respons. Och som en deltagare uttryckte det när vi stod i Korsö torn och gick igenom spärrbataljonens uppgift – ”det är verkligen svårt att tänka sig att kustförsvaret bestod av tre brigader, det var faktiskt inte så längesedan”.

Efter genomförda dagar genomförs en utvärdering, både av deltagarna och av den genomförande arbetsgruppen. Dessa kommentarer, synpunkter och inspel tar vi sedan med oss i det fortsatta arbetet.

De senaste åren har vi, glädjande bör framhållas, sett ett ökat antal deltagare. Ett tecken i tiden som gör dessa dagar än mer viktiga!

Håll utkik på Vapenbrödernas hemsida där vi planerar att publicera rörligt material och intervjuer med två av årets deltagare.

Vi behöver ibland få hjälp med vissa uppgifter om kustartilleri förbanden i Stockholms skärgård. Om du vill låta oss kontakta dig vid behov, skicka gärna dina kontaktuppgifter till info@vapenbroderna.se



Foto: Stockholms amfibieregemente/Försvarmakten

NYLANDS BRIGAD 400 ÅR FIRADES MED SALUTSKOTT PÅ ÅBO

AV: HANNA TALLBERG



Foto: Julius Lommi

Nylands brigad uppmärksammade sin 400:e årsdag måndagen 16.2.2026 på Åbo slott tillsammans med Björneborgs brigad. Dagen inleddes med fyra salutskott och en gemensam tillställning inne i slottet.

Sveriges konung Gustav II Adolf gav 16.2.1626 ordern om att inrätta åtta landskapsregementen, varav två var Nylands regemente och Kungliga Björneborgs regemente. Åbo slott fick representera den svenska statsmakten i Finland vid tiden för inrättandet och ge en historisk ram för jubileumstillställningen.

Utdrag från talet brigadkommendör kommodor Mikko Laakkonen höll under tillställningen kan läsas här:

Kung Gustav II Adolf inrättade Nylands regemente under en brytningstid år 1626. Under den tiden pågick trettioåriga kriget i Europa, där vårt truppförband deltog i striderna. Resultaten av kriget är synliga i våra samhällen fortfarande i dag. I dag, 400 år senare, lever vi igen i ett slags brytningstid, vars följder tiden senare kommer att utvisa.

Vid tiden för inrättandet av vårt truppförband var det särskilt fokus på förmågan att ställa upp krigsdugliga trupper – det vill säga mobiliseringen. Snart därefter sattes det fokus också på truppersnas utrustning och utbildning. Att upprätthålla beordrad beredskap och högklassig truppproduktion, det vill säga att utbilda värnpliktiga, är ännu i dag de centrala uppgifterna på Nylands brigad. Grundläggande militärt kunnande har alltså präglat vårt truppförband ända från början – i enlighet med vårt motto *”militärt kunnande”*.

Uppfattningen om hotet från öst gjorde att det sattes fokus på upprustningen särskilt i slutet av 1700-talet. Också i det avseendet är behovet av beredskap och även hotriktningen desamma. Det är bra att notera att trupperna från Nylands regemente deltog i det framgångsrika slaget vid Svensksund i juli 1790. Enligt mig är det senast då det uppstod ett band mellan vårt truppförband och Marinen och sjöförsvaret.

En intressant koppling till dagens verksamhet är att kung Gustav II Adolf sökte lärdomar i utlandet för att utveckla sin armé. Lärdomarna kom bland annat från Nederländerna, Tyskland och Spanien. I dag har Nylands brigad ett etablerat, välfungerande och långvarigt samarbete med svenska marinens amfibie-trupper. Vid sidan av detta utvecklas samarbetet och övningsverksamheten kontinuerligt med marina trupper från bland annat USA, Estland och Tyskland. Det är också klart att vi bidrar till utvecklingen av kustförbanden under det här årtiondet. Med andra ord fortsätter upprustningen, nu som en del av försvarsalliansen. Vår grundares utvecklingsinriktade tänkesätt är med både i vår verksamhet och i vårt motto i ordet *"framåtanda"*.

Vårt truppförbands historia har dock, tycker jag, visat att det viktigaste är sammanhållningen. I finska kriget 1808–1809 stred vårt förband skickligt och tappert. Efter en lång reträttfas kunde fienden stoppas med en modig och beslutsam stridsmanöver i Siikajoki 18.4.1808. Fortfarande i dag är Nylands brigad vid behov redo att göra detsamma. Sammanhållningen inom vårt truppförband är på en mycket hög nivå hos vår anställda personal, och beväringarna som vi utbildar har en stark försvarsvilja. På så sätt är ordet *"sammanhållning"* i vårt motto lika sant i dag som det var i Siikajoki.

I dag är Nylands brigad ett truppförband inom Marinen och klarar av att operera både på land i våra kustområden och till havs i skärgården som en del av ett slagkraftigt sjöförsvar. Som vi redan har hört har militärt kunnande, sammanhållning och framåtanda varit våra drivkrafter genom historien – och de fortsätter att vara det även i framtiden.

Personalen, beväringarna och reservisterna vid både Björneborgs brigad och Nylands brigad och alla människor och instanser som stöder brigaderna ingår i ett flerhundraårigt historiskt kontinuum. Nu är det vår tur att vara fanbärare för dessa fina truppförband, när vi tar sikte på kommande trygga århundraden. Jag önskar våra truppförband ett särdeles gott gemensamt jubileumsår.

Texten ursprungligen publicerad i Fanbäraren nummer 1/2026.



Foto: Julius Lommi

MINNEN FRÅN SPÄRRBATALJON ARHOLMA

AV: MATS GEIJER



Foto: Mats Geijer

Efter att ha varit med i KA 1:s ungdomsavdelning (UKA 1) i fem år ryckte jag in på KA Befäls den 23 juli 1973 och minns detta datum mycket väl. Tanken var att jag skulle bli regementsofficer (som det hette på den tiden), men ödet styrde mig i stället till Tekniska högskolan i Linköping och en civilingenjörsutbildning. På Kungl Sjökrigsskolan i Näsby Park bytte jag då utbildningslinje till reservofficerslinjen och blev anställd som reservofficer med löjtnants tjänstegrad den 28 augusti 1976. Min huvudtjänst var fast sjöfrontsartilleri (SAF).

Efter anställningen damp det ned en krigsplaceringsorder, vilken tyvärr var omöjlig att tyda; jag ville ju veta vilket förband jag tillhörde och krigsförbandskoden (sex siffror) sade mig ingenting. Befattning var dock skriven i klartext: C Mätavd 719.

719-systemet var jag grundligt utbildad på och hade som eldledare skjutit hyfsat många serier med olika 7,5/57-batterier med systemet. Självklart trodde jag nu att jag krigsplacerad som mätstationschef på ett

7,5/57-batteri inom Stockholms Kustartilleriförsvär (SK).

Sommaren 1978 damp det ner en inkallelseorder till krigsförbandsövning! Fem veckor skulle jag vara inne. Nu ville jag veta var jag var placerad så jag ringde "någon" på KA 1 och frågade om han visste. Jag fick ett kryptiskt svar om att "Adam Helge skulle in". Vem denne Adam Helge var begrep jag först inte, men sedan förstod jag att jag tillhörde Spärrbataljon Arholma och var placerad på Batteri Arholma!

Några ord om Batteri Arholma

Batteri Arholma (Batt AH) var ett av tre batterier av modellen 10,5/50. Modellåret 1950 stämmer illa med de faktiska byggnadsåren av batterierna; Batt AH blev färdigställt 1968. De andra batterierna låg på Nåttarö respektive Bodskär.

10,5-systemet var det första artillerisystemet som från början utvecklades för Kustartilleriet. Tidigare hade KA levt på överlämnad äldre artillerimateriel från

Flottan. 10,5-systemet var för sin tid oerhört avancerat. Ett batteri hade två tornautomatpjäser med varsin (äldre) analog eldledning (Arte 709). En pjäs och en eldledning bildade tillsammans en artilleritropp. Batt AH:s två artilleritroppar låg på olika öar, där den ena låg i huvudanläggningen på norra Arholma och den andra låg på en mindre ö utanför som heter Ovanskär. Totalt omfattade batteriet 1978 cirka 285 man. Batteriet hade egna 8 cm granatkastare och en stor markstridspluton; dessutom fanns det en luftvärnstropp 40/48. Tornautomatpjäserna hade den hissnande maximala eldhastigheten av 35 skott/min! Pjäsen var helautomatisk, vätskekyld och hade en maximal skottvidd på cirka 19 km.

Min roll var att vara chef för en så kallad "hydda", vilket var en rörlig version av en i grunden fast eldledning (Arte 719). Man kan likna min mätstation med en husvagn med en radarantenn och en TV/laser-enhet på taket. Denna enhet skulle i händelse av krig och örlog placeras vid lotsutkiken i Simpnäs, där det fanns en förberedd grupperingsplats. Skyddet för min mätstation var obefintligt och i händelse av krig hade vi nog skjutits bort snabbt.

Övningar

Det blev många övningar med Batt AH. Den första var som sagt hösten 1978, då vi var en liten kader av reservofficerare som bodde i kronans baracker på Arholma och jobbade hårt med att uppdatera alla planer.

Sedan minns jag att jag tjänstgjorde 1979 men jag minns faktiskt inte vad jag gjorde. 1981 var det dags igen; batteriet skulle renoveras och moderniseras under mitten av 80-talet så innan dess genomfördes en Fackövning Artilleri där tyngdpunkten var att skjuta mot bogserade sjömål utan att bli störda av B-styrkor och andra störande händelser. Min rörliga mätstation hade den gången flyttats ut till Ovanskär, där den var grupperad väldigt nära 10,5-pjäsen. Jotack, det kändes när granaterna sköts iväg med 850 m/s...

Sedan började en kraftfull modernisering av batteriet, med bland annat en helt ny eldledning av typen Arte 724, vilken placerades ute på Ovanskär. Batteriet fick även en ytterligare luftvärnstropp Arte 725, vilken även den blev placerad på Ovanskär. Antalet krigs-placerade i batteriet växte till cirka 335.

Under krigsförbandsövningen 1985 var Batt AH mitt uppe i den omfattande renoveringen och moderniseringen. Själv var jag utlånad till Batteri Gisslingö (7,5/57 serie 3) som eldledningsplutonchef.

Sedan kom jag tillbaka till Batt AH och blev så småningom ställföreträdande batterichef. Min batterichef var kaptenen Björn Pihl, som verkligen var "Mr 10,5"

och lärde mig allt som jag borde veta om detta komplexa system. Jag vill minnas att vi övade igen 1989 med all ny materiel på plats.

Jag gick utbildning till att bli major i reserven under somrarna 1990 och 1991 och utnämndes till RO/Mj hösten 1991. Tjänstegraden gjorde att jag behövde få en ny befattning och det blev som chef för Batt GI. I denna befattning blev det tyvärr bara en övning, nämligen under KFÖ 1992. Batteriet var endast kaderbemannat, med sammanlagt cirka 15 personer (av 149).

Under många år var övlt Ronny Andersson chef för Spärrbataljon Arholma. Under hans ledning växte en fantastisk gemenskap fram bland bataljonens yrkes- och reservofficerare. Yrkesofficerarna kunde för övrigt räknas på ena handens fingrar. Det blev en tradition att samla alla bataljonens yrkes- och reservofficerare till en årlig helgövning i december, med boende på Barnens Ö, besök på bataljonens alla kobbar och skär under lördagen samt julbord på Assögården under lördagkvällen.

Spärrbataljon Arholma var delvis unik eftersom dess organisation nästan till 100 % överensstämde med den norm som fanns i olika reglementen: ett tungt batteri (Batt AH), ett lätt batteri (Batt GI), två minspärrtroppar (Tyvön respektive Svedudden), stab med stabsbatteri och trossbatteri på Lidö och robotbatteri på Idö (utgångsgrupperat).

När jag ryckte in sommaren 1973 berättades för alla aspiranter att det finaste man kunde vara inom KA var att vara chef för ett tungt fast batteri. Så blev det till slut för mig, när jag 1993 (?) utnämndes till chef för Batt AH. Äntligen!

Jag vill tacka alla inblandade för en fantastisk tid inom Kustartilleriet. Ett finare vapenslag har aldrig funnits!



Foto: Mats Geijer

MIN TID SOM KRIGSPLACERAD VID FÖRSTA KA-BRIGADEN 1983–2003

DEL 1

AV: RONNY ANDERSSON

Jag utexaminerades som fänrik vid Kungl Sjökrigsskolan 1971 och fick mina första år vid KA 4. Efter genomförd allmän kurs vid Militärhögskolan 1978/1979 grundanställdes jag vid KA 1.

1981–1983 gick jag Militärhögskolans tekniska högrekurs och när jag var klar i augusti placerades jag vid FMV med bibehållen grundanställning vid KA 1.

Samtidigt fick jag krigsplacering som stabschef, tillika ställföreträdande bataljonschef vid Spärrbataljon Arholma. Jag var då major, nyss fyllda 34 år. Chef var överstelöjtnant Anders Hammarskjöld.

Hösten 1984 kallades jag till särskild övning befäl, SÖB, tillsammans med SÖB för alla förband ingående i 1. KA-brigaden, KAB 1. Krigsförbandsövning, KFÖ, var inplanerad till hösten 1985. Så jag ger en kortfattad beskrivning av brigaden och dess uppgifter och organisation.

Lite militärhistoria 1960 fram till början av 1990 talet

Under dessa år levde vi under det som kallades "Kalla kriget". Två stora militärblock stod mot varandra. Warszawapakten och Nato. Gränsen mellan dessa pakter gick i Östersjökusten sydväst om Trelleborg. Rostock låg inom Warszawapakten. Warszawapaktens kust sträckte sig längs Östtyskland. Polen och Baltikum upp till Finska viken.

På andra sidan Östersjön befann sig Sverige. Vårt kustartilleri byggdes upp under andra världskriget och moderniserades under 1960- 70- och -80-talen med nya artilleri-, robot- och minsystem i prioriterade områden. I bilden nedan redovisas översiktligt de möjliga anfallsriktningar som kustartilleriet dimensionerades mot i Sveriges sydligare områden.

Man utgångsgrupperade:

- i Skåne för att möta ett WP-anfall över havet mot Natos norra flank, där Skåne skulle kunna bli indraget.
- i Blekinge skärgård med sin örlogsbas.
- på Gotland och utanför Bråviken samt
- i Stockholms skärgård med Ålandsförträngningen.

Potentiella fartygstyper som våra vapensystem dimensionerades mot var bland annat landstidningsfartyg av typen Ropucha-klass (ca 10 st i östersjön, 2 kompanier) och Tapir/alligator-klass (ett fåtal i östersjön, 2–3 kompanier). De fanns utgångsgrupperade i Östersjön till ett visst antal normalt, men antalet kunde ökas genom omgupperingar.

Dessa fartyg såg vi som första vågens fartyg som sedan skulle följas av RORO-fartyg och liknande när brohuvudet var taget. Dessa fartyg uppträdde normalt understödda av eskortfartyg och minröjningsfartyg samt helikoptrar. Ett fåtal av dessa finns fortfarande operativa.

Denna berättelse kommer att handla om förbanden och skyddet av Stockholms norra skärgård samt Ålandsförträngningen med tyngdpunkten förlagd till den spärrbataljon jag var chef för 1985–1998: Spärrbataljon Arholma.

KAB 1 organisation och uppgifter

Brigadens stabsplats låg på ön Hamnholmen norr om Kapellskärs hamn.

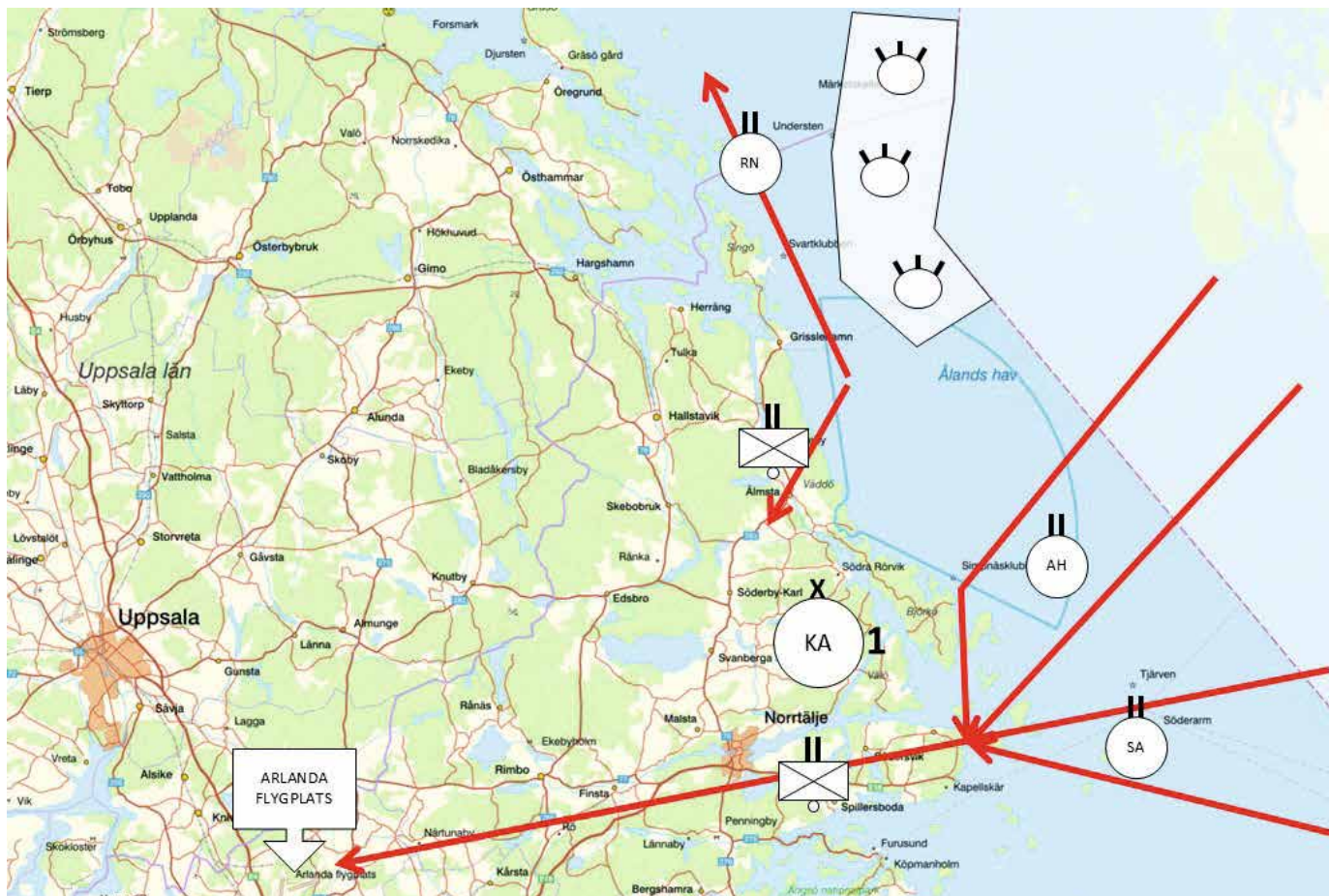
KAB 1 totala personalstyrka uppgick vad jag minns till ca 7 000 befäl och soldater, varav ca 40% utgjordes av arméförband.

KAB 1 hade i grunden två huvuduppgifter.

Spärrbataljon Roten

Den första huvuduppgiften var att med Spärrbataljon Roten skydda svenska utsjömineringar vid utläggning och från röjning. Dessa mineringar skulle läggas ut av flottan för att kanalisera sjövägen upp i Bottenviken. Bataljonen bestod av ett 15,2 cm batteri m/40 i kase-mattutförande och två 7,5 cm batterier m/57. Då i början av 80-talet grupperades även ett rörligt 15,2 cm batteri m/37 på fastlandet vid Grisslehamn som förstärkning.

Den andra huvuduppgiften var att förhindra Warsapaktens landstigningsfartyg att komma åt Kapellskärs hamn och vägarna på Rådmansö-landet och vidare mot Arlanda. Scenariot som vi planerade utifrån liknar det som Ryssland försökte sig på i Ukrainakrigets inledning. Luftlandsättningar på kritiska platser med



Karta med förbanden.

målet att ta Arlanda flygplats samt parallellt säkra sjö- och landförbindelserna till Arlanda.

För denna uppgift hade KAB 1 spärrbataljonerna Arholma och Söderarm. Mer om dessa längre fram.

Arméförband

På viktiga platser, bl.a. vid broar på Rådmansö grupperades en cykelskyttebataljon, förstärkt med lokal försvarshaubitskompani m/4140, fördelningsingenjörskompani och försvarsområdesunderhållskompani.

På Vaddö grupperades en cykelskyttebataljon för att bl.a. skydda broförbindelserna över Vaddö kanal.

Lokalförsvarsförbanden hölls ihop under brigadchefen av en försvarsområdesgruppstab.

Som rörlig brigadreserv fanns ett kustjägarkompani.

Spärrbataljon Söderarm

Spärrbataljon Söderarm bestod av ett 12 cm batteri m/70, två 7,5 cm batterier m/57, två minspärrtroppar, lätt kustrobotbatteri RBS 52 – senare RBS 17, stabsbatteri med stabsplats på Yttre Hamnskär, värnkompani samt trossbatteri på Fejan. Uppgiften var att förhindra Warszawapaktens fartyg att komma till Kapellskärs hamn alternativt vidare in mot Stockholm genom de farleder som går genom bataljonen.

Spärrbataljon Arholma

För att ge en jämförelse med hur man bemannar förband idag kan följande belysa.

Vi var totalt 5 yrkesofficerare i bataljonen: chef och stf bataljonschef, C Batt AH samt några yngre officerare i det batteriet. Övriga batteri- och kompanichefer och stabsmedlemmar var reservofficerare. Vissa befattningar som ex vis mätstationschefer, chefer för luftvärnstroppar, chef bevakningsbåt mm var även dessa reservofficerare. I övrigt värnpliktiga plutons- och gruppbefäl.

Förbanden bemannades individuellt så man kunde ha såväl 20-åringar som 40+ i samma pjäsbemanning. Detta var en fördel främst i de fasta systemen där nyutbildade kom med färsk kunskap, samtidigt som äldre kom med erfarenheten att ha varit med förr.

Spärrbataljon Arholma uppgift bestod i att förhindra Warszawapaktens fartyg att nå Kappelskärs hamn, alternativt vidare in mot Stockholm genom Havssvalget respektive Arholmaleden norrifrån.

Batteri kan läsas som kompani.

Förbandet organiserades med:

- stabsbatteri med stabsplats på norra Lidö
- 10,5 batteri m/50 AH på norra Arholma och Ovenskär

- 7,5 cm batteri m/57 GI på Gisslingö och inre Håkanskär.
- minspärrtroppar på Svedudden och Tyvö
- lätt kustrobotbatteri RBS 52 på Idö – senare RBS 17
- värnkompani ur Livgardet på Arholma samt
- trossbatteri på södra Lidö och Gräddö.

För särskilda uppgifter fanns en rörlig luftvärnstropp 40 mm m/48. Som en tilläggsuppgift ingick att bataljonsstaben skulle utgöra brigadens reservstab. Senare kom hemvärnskompanierna på Vätö och på Björkö att ingå i bataljonen. Totalt exklusive hemvärn ingick ca 1 650 befäl och soldater i bataljonen.

De båda tunga batterierna i dessa två spärrbataljoner kunde elldedas och verka i båda bataljonernas huvud-farleder.

Spärrbataljon Arholma. Förutsättningar 1983–1985.

Bataljonen hade inte genomfört någon KFÖ sedan lång tid tillbaka (vad jag minns – minst tio år) utan jag upplevde att flertalet befäl som kom till SÖB var nyplacerade utan erfarenhet av förbandet. Yrkesofficerare var jag, bataljonschefen samt chef sektion 1 i staben. Batteri Arholma var under ombyggnad för att få arte 724 och skulle inte vara med på KFÖ 1985.

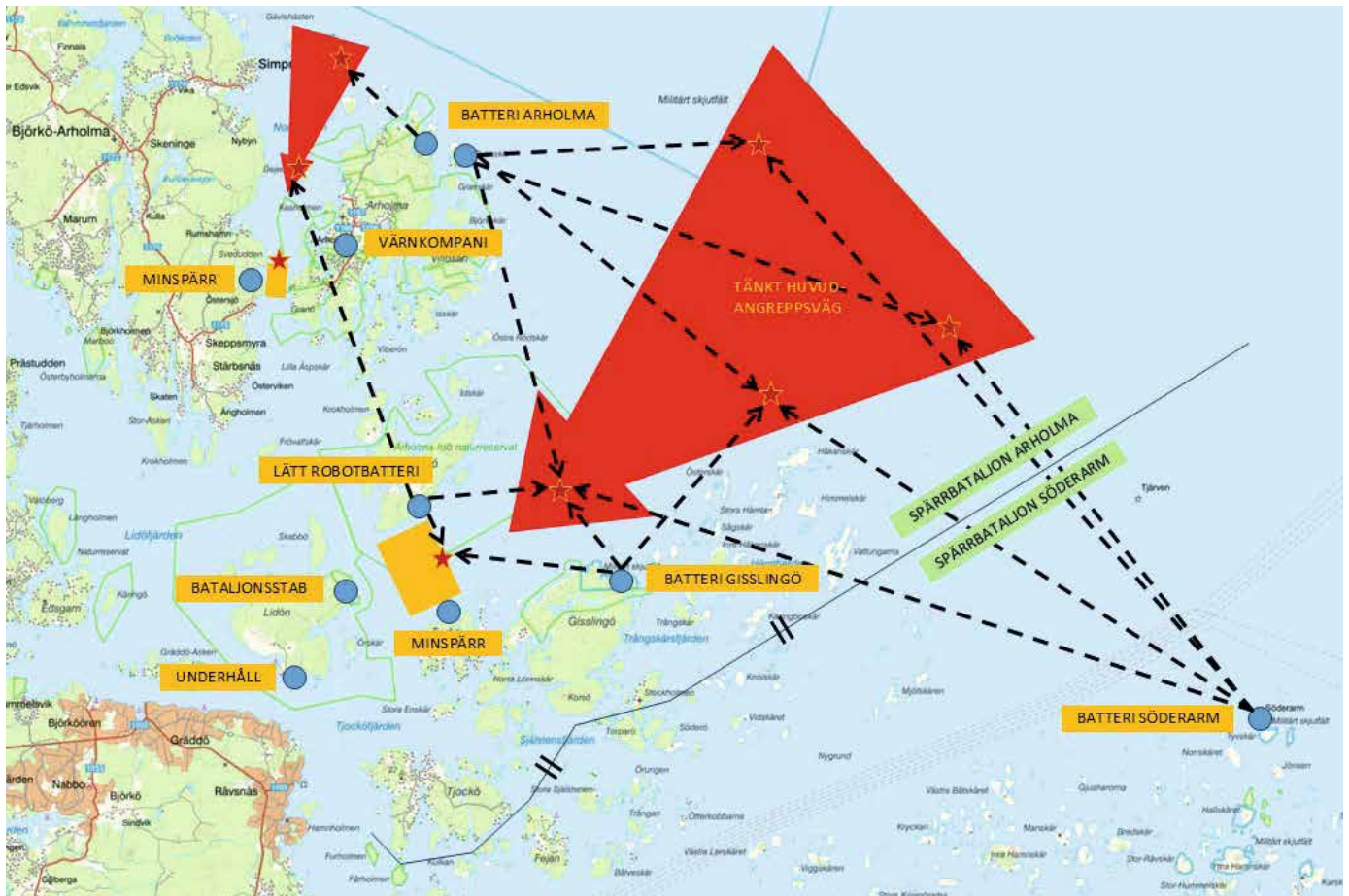
I detta batteri fanns några yrkesofficerare men jag minns inte nu om dessa var med på SÖB.

En av uppgifterna under SÖB 1984 var att lämna förslag till inredning av en ny bataljonsstabsplats på norra Lidö. Den skulle inrymmas i ett avvecklat äldre 12 cm tornbatteri. Vårt underlag omsattes till 100% och vi kom att bli väldigt nöjda med stabsplatsen. Att lämna grottan under Arholma båk, som var den gamla stabsplatsen, var ett klipp. Den kom att tas över av värnkompaniet på ön.

Så närmade sig KFÖ 1985. Då – kanske några veckor innan inryck för befälsveckorna blev det beslutat att jag skulle öva som bataljonschef då ordinarie hade fått ett arbete på försvarsdepartementet och som inte gav honom ledigt att medverka. Jag satte in min chef sektion 1 som stabschef och därefter var det bara att tuta o köra.

Kan säga att jag kände mig som en junior jämfört med Jan-Axel Thomelius som chef för Spärrbataljon Roten och Åke Blomgren som chef för Spärrbataljon Söderarm. Dessa var personer med mycket lång erfarenhet och båda betydligt äldre än jag. Brigadchef var Bertil Kristensson och brigadstabschef (enligt mitt minne) Stellan Fagrell. Idel kända profiler.

KFÖ 1985 blev mitt elddop och jag kände att detta fungerade. Jag kom sedan att genomföra SÖB 1987



Gruppering och uppgifter AH mm.

med tillhörande KFÖ 1989, 1992 samt kaderövning med den nya Kustförsvarsbataljon Söderarm 1996. Denna bataljon var en sammanslagning av spärrbataljonerna Arholma och Söderarm, där jag med min stab övertog ledningen av denna samt att min stabsbatterichef resp. trossbatterichef blev chefer för respektive sammanslagna batterier.

Någonstans under denna tid genomfördes en stor ubåtsjaktövning med vitala delar för den funktionen inkallade inom KAB 1. Den benämndes Silvervåg. Under slutet av 80-talet genomfördes central utbildning vid KA Radarskola i Göteborg för alla som skulle jobba med STRIKA 85. Systemet hade då installerats inom bataljonen. Vi genomförde dessutom en krigsförbandskurs årligen i december där alla yrkes- och reservofficerare deltog. Under slutet av 80-talet infördes RBS 17.

En årligen återkommande verksamhet var krigsförbandsvärdering där vi värderade materielläge, personalläge, förmågor mm.

1998 lämnade jag över bataljonen till min efterträdare som skulle avveckla densamma. Jag kom då att bli teknisk chef inom Roslagens Marinregemente (fd KAB 1) och övade under den marinövning som genomfördes då den rörliga brigaden skeppades med färja till Grisslehamn. Några år in på 2000-talet upphörde min karriär som krigsplacerad officer.

Händelser i urval

Jag kommer här att ge lite exempel på händelser som jag minns dom. Men jag ger det ett försök i vart fall. Det är ju mer än 40 år sedan...

En typisk KFÖ

Befälsveckor

En KFÖ inleddes som regel med att yrkes- och reservofficerarna samlades för en veckas planering under ledning av brigadchefen. Förutsättningar gavs vad gäller logistik, status mm för det ingående förbanden. Jag vill minnas att detta gjordes på Lv 3 i Norrtelje.

Veckan därpå ryckte värnpliktiga sergearter och fänrikar in för en förberedelsevecka. I vårt fall genomfördes den veckan vid barnkolonin på Barnens ö.

Under veckan detaljplanerades program för respektive förband samt förbereddes inför mobiliseringsövningen.

Barnens ö kom sedan att bli bataljonens bakre plats för årligen återkommande krigsförbandskurser.

Mobilisering

KFÖ huvuddel var normalt 12 dagar. Själva KFÖ inleddes med att de inkallade uppsökte sina inställelse- eller mobiliseringsplatser. Här gällde det nu att så fort och säkert som möjligt få soldater och befäl utrustade och på plats för att kunna verka. Personlig utrustning fanns som regel förpackade så att man fick ut en kartong med storleksberoende artiklar samt att man provade ut uniformerna efter storlek. Artilleriförbanden satsade på att klargöra en pjäs för skjutning samt bemanna en eldledning. Personal oavsett huvudtjänst fick hjälpa till. Redan vid lunchtid kunde korrektingskjutning genomföras samt minspärrtropparna meddela att de var eldberedda.

Robotbatteriet sköt skarpt från sin grupperingsteräng. Redan det första dygnet var bataljonen stridsberedd.

Utbildning

Efter mobiliseringsdygnet påbörjades utbildning i huvudtjänster samt skydd och bevakning. Vissa tjänstegrenar fick då flytta till plats där det genomfördes centrala utbildningsinsatser och skarpskjutningar för hela brigaden. Detta gällde till exempel granatkastarförband och luftvärnsförband.

Skarpskjutningar genomfördes lokalt med artilleri- och robotförband. Denna utbildningsperiod sträckte sig över ca 3 dagar.

Tillämpad övning

Därefter påbörjades tillämpade övningar som inledningsvis handlade om moment som berörde bataljonen och sedan brigaden som helhet och som avslutades med att andra marina förband tillkom.

Återställning

De två sista dygnen användes för att återställa förbandens materiel och utrustning samt utryckning. Detta skede krävde mycket planering och uppföljning för att allt skulle bli bra.

Efter genomförd övning genomfördes erfarenhetsåtermatning med mera av yrkes- och reservofficerarna.

Del 2 av Ronny Anderssons minnen kommer i nästa nummer av Borg-Skum!w

CAMF 1 HAR ORDET

AV: DAVID SAFLIND

Vapenbröder! När jag skriver detta har vi precis gått från vintertid till sommartid och det känns verkligen att våren har gjort ett marschanträde. Isarna har smält och värmen känns i luften, men förutom vädret så är det bästa vårtecknet att de värnpliktiga slutfört sina befattningsutbildningar i mitten på mars för att därmed ta klivit in i mottagande krigsförband - bataljoner och divisioner. Det är vid denna tid som regementets bataljoner kastar loss för genomförande av Bataljonsövning 1, där de grundläggande funktionerna övas och provas för att nå sitt crescendo under slutövningen senare i vår.

Förutom de cirka 400 värnpliktiga som är hos oss sedan kvartal 3 välkomnade vi ytterligare 120 värnpliktiga i januari. Dessa värnpliktiga utbildas mot flottans krigsförband och enheter i garnisonen. Utbildningsbataljonen har därmed två utbildningsperioder att hantera parallellt och 2027 ökar vi med ett inryck för plutonsbefäl (PB) i kvartal 2. Detta sätter tryck på allt från vår infrastruktur till instruktörer, men det är genom regementets värnpliktiga som vi skapar tillväxt. Alla blir krigsplacerade i våra krigsförband och samtidigt väljer en stor del att fortsätta i Försvarmakten

som anställd eller genom att studera till yrkes-/reserv-officer.

För hela regementet väntar snart årets största övning genom Försvarmaktsövningen Aurora. Under några veckors tid genomförs övningen som syftar till att öva och pröva våra förband i förmågor såsom gemensam bekämpning, ledning och logistik. Alla, från skyttepluton till regementsstab, är en del av övningen. Till sammans med övriga marinen, våra allierade och de andra försvarsgrenarna, möjliggör Aurora en komplex miljö för att båda se vad vi är riktigt bra på och vad vi behöver förbättra. Aurora och 2.amfibiebataljonens krigsförbandsövning (KFÖ) senare i höst är regementets två prioriterade övningar för året.

Samtidigt som krigsförbanden ständigt strävar efter att bli bättre genomförs även en utveckling av marinens organisation syftande till att möta vår omvärld på ett än vassare och starkare sätt. Marinchefen beslutade för snart ett år sedan att starta projektet **Ny marin** med följande övergripande syfte:

Marinen ska bli farligare för fienden genom att anpassas för hela konfliktskalan, framtidssäkras och vara skalbar för nationella och internationella behov.

I skrivande stund pågår en beredning med deltagande från hela marinen syftandes till att ge Marinchefen bästa möjliga beslutsunderlag. Utvecklingen kommer att göra marinen bättre och så fort marinchefen har fastställt kursen kommer vi arbeta stenhårt för att styra marinen i den riktningen.

Håll fanan högst!



Foton: Bezar Mahmud/Försvarmakten

NU TAR SJUKVÅRDSFÖRMÅGAN FORM PÅ 2. MARINA BASBATALJONEN

AV: ÖVLT GUSTAV THÖRNBLOM, KN CARL TOSTERUD

Bergas nyaste förband, 2. marina basbataljonen, ska kunna leverera stöd till hela marinen i ett operationsområde som sträcker sig längs hela Sveriges ostkust och bortom. Utöver att leverera kvalificerad ammunition, drivmedel, reservdelar och teknisk tjänst är en av bataljonens viktigaste förmågor sjukvård. Efter ett första omhändertagande hos en stridande enhet och därefter stabilisering på förbandsplats skall 2. marina basbataljonens kvalificerade sjukvårdsresurs tillse att den skadade omhändertas, opereras och påbörjar sitt tillfrisknande.

I bataljonen finns ett helt kompani för uppgiften – Marint Sjukvårdskompani (MASK). Kompaniet skall kunna leverera modern sjukvård i absolut toppklass av samma standard som på ett civilt sjukhus. Kompaniet innehåller ett flertal rörliga delar, med lätta opererande förmågor som kan lyftas fram till stridsområdet med helikopter eller snabbgående fartyg, till en framskjuten plats där en stridande enhet riskerar att få ett skadeutfall. Dessutom finns en tyngre del med flera operationssalar, modern intensivvård och vårdenheter. Därtill hanterar kompaniet preventiv sjukvård, hygien och veterinärmedicin.

Logistiken för ett sjukvårdsförband är en stor utmaning. Alla ingående delar har samma krav som i civil sjukvård. Utrustningen måste kunna hållas steril, läkemedel och blod skall hanteras korrekt och omsättas vid behov och förbrukningsmateriel ska kunna tas emot från bakre hänvisning och levereras till sjukvårdsgrupper, militära ambulanser och bataljoner som MASK understödjer. Därför är det en stor styrka att 2. marina basbataljonen är proffs på logistik. Sjukvård är resurskrävande men också en absolut förutsättning för att verkansförbanden skall kunna agera med tillit.

Den försvarsmedicinska delen i 2. marina basbataljonen samarbetar till stor del med sin systerbataljon i Karlskrona. Vi studerar de medicinska utmaningarna i Ukraina och lär och anpassar oss till ett modernt och dynamiskt slagfält. Alla ingående delar måste ha adekvat skydd och vara agila för att kunna agera proaktivt mot hot från indirekt eld och drönare. Den absoluta majoriteten av typskador som ses i kriget i Ukraina

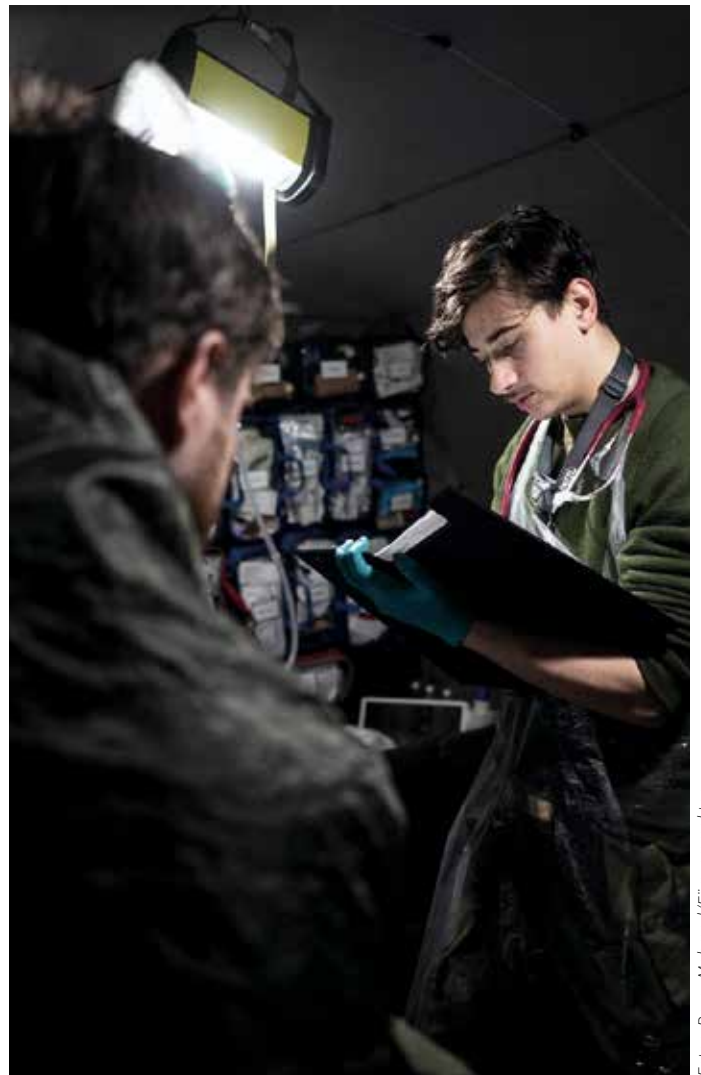
är spräng- och splitterskador. Det ställer stora krav på avancerad intensivvård och operationsförmåga – en splitterskadad soldat kan behöva opereras av läkarteam med flera olika kompetenser och i flera sessioner.

I februari genomfördes de första stegen för bataljonens bestående sjukvårdsförmåga, då värnpliktiga som avslutning på befattningsutbildning sjukvård genomförde en prövande slutövning i samarbete med läkare, sjuksköterskor och instruktörer. Det har genomförts avancerade livräddande åtgärder, genomförts fysiskt och psykiskt utmattande moment och masskadeutfall. De värnpliktiga har under sin befattningsutbildning lärt sig anatomi, fysiologi och traumatologi. De har drillats att självständigt ta hand om en svårt skadad soldat och stabilisera denne tills dess att legitimerad personal kan bistå. Resultatet av slutövningens prövning är att de värnpliktiga träffar högt över ställda mål och nu kan gå in i förbandsskedet med stort självförtroende.

Under våren genomför 2. marina basbataljonen årets förbandsskede med inliggande värnpliktskull, för första gången med en organisk sjukvårdsförmåga som en naturlig del av bataljonen. Därmed passeras ytterligare en milstolpe i bataljonens utveckling mot full förmågebredd.



Foto: Bezav Mahmod/Försvarsmakten



Foton: Bezar Mahmud/Försvarmakten

DEN STRATEGISKE AMFIBIESOLDATEN I EN ALLIANS

AV: PETTER LINDQVIST

I moderna militära operationer har begreppet den strategiske korpralen blivit alltmer centralt. Uttrycket syftar på hur enskilda soldater på låg nivå, ofta med begränsad formell makt, kan få avgörande strategisk betydelse genom sina handlingar. I en allianskontext, där flera nationer samverkar, förstärks denna dynamik ytterligare. Den strategiske korpralen blir inte bara en representant för sin egen nation, utan också en symbol för hela alliansens värderingar, professionalism och legitimitet.

Bakgrunden till begreppet kan spåras till förändringen i krigföringens karaktär. Traditionella konflikter mellan stater har i stor utsträckning ersatts eller kompletterats av asymmetriska konflikter, fredsbevarande insatser och stabiliseringsoperationer. Dessa miljöer präglas av närhet till civilbefolkningen, hög mediebevakning och komplexa politiska dimensioner. I sådana situationer kan en enskild soldats beslut – i en check-point, under en patrull eller i ett möte med lokalbefolkningen – få konsekvenser som sträcker sig långt bortom den taktiska nivån.

I en militär allians, där flera länder med olika språk, kulturer och doktriner samarbetar, blir den strategiske korpralens roll ännu mer betydelsefull. Soldaten måste inte bara följa sina egna nationella regler och värderingar, utan också agera i linje med alliansens gemensamma mål. Detta kräver en hög grad av utbildning, omdöme och kulturell förståelse. Små misstag kan leda till diplomatiska spänningar, minska lokalbefolkningens förtroende eller i värsta fall underminera hela operationens legitimitet.

Denna dynamik är inte begränsad till insatsområden i konfliktzoner, utan är i högsta grad närvarande även i fredstid. Vid Stockholms amfibieregemente, och särskilt för 2.amfbat, är det frekvent förekommande besök från allierade och partners. Dessa besök utgör inte bara ceremonier eller symboliska handlingar, utan är centrala delar i att bygga relationer, interoperabilitet och förtroende mellan nationer.

Bland de mer framträdande förevisningarna finns Natos militära kommitté. Än mer uppmärksammat är det senaste besöket av Supreme Allied Commander Europe (SACEUR), en av de högsta militära befattningarna inom Nato. Under detta besök deltog SACEUR i verksamheten på ett konkret sätt genom att framföra en stridsbåt tillsammans med en soldat ur bataljonen, följt av en förevisning samt samtal med soldater.

Detta möte illustrerar tydligt den strategiske korpralens betydelse i praktiken. Stridsbåtsföraren, genom sitt professionella uppträdande, sin kompetens och sitt sätt att representera förbandet, gjorde ett starkt intryck på SACEUR. Intrycket var så betydande att både SACEUR och Sveriges överbefälhavare vid presskonferenser valde att särskilt lyfta fram bataljonens kompetens och professionalism. En amfibiesoldats agerande bidrog därmed till att stärka bilden av inte bara förbandet, utan även Sveriges roll och förmåga inom alliansen.

Detta exempel visar att den strategiske korpralen inte enbart verkar i skarpa lägen, utan också i möten, demonstrationer och daglig verksamhet i fredstid. I en tid där militära relationer, partnerskap och förtroendeskapande åtgärder är avgörande för säkerhetspolitiken, kan varje interaktion få strategisk betydelse. Amfibiesoldaten blir en bärare av nationens och alliansens varumärke. Ledarskap och utbildning spelar därför en avgörande roll. Förband måste inte bara träna sina soldater för strid, utan också för att agera i internationella sammanhang där professionalism, kommunikation och kulturell förståelse är avgörande. Det handlar om att skapa individer som kan uppträda med självständighet och säkerhet, samtidigt som de förstår det större sammanhang de verkar i.

Den strategiske amfibiesoldaten är lika relevant och närvarande i fred som i krig. Genom sitt agerande i möten med internationella partners kan en amfibiesoldat bidra till att stärka relationer, bygga förtroende och öka förståelsen inom alliansen. Slutsatsen är tydlig: den strategiske amfibiesoldaten är inte bara en produkt av moderna konflikter, utan en central komponent i det dagliga arbetet med att upprätthålla och utveckla en stark och trovärdig allians.



Foto: Bezav Mahmud/Försvarsmakten



Foton: Bezar Mahmud/Försvarsmakten

RAPPORT FRÅN VINTERUBILDNINGEN 2026

AV: KN LINUS AXLING, BTR. BATALJONSÖVNINGSLEDARE



Foto: Bezav Mahmod/Försvarsmakten

Snön knarrar skarpt under kängorna och luften glittrar i solskenet som letar sig fram mellan tallarna. Under morgonen har det varit -28°C men i takt med att solen stiger över bergstopparna har temperaturen krupit upp emot -20°C . Jag spänner på mig skidorna och glider sakta i sydlig riktning längs terrängspåret som leder ner till myren för att möta upp dagens första tolkningselever. Synen som möter mig är en något skärrad skara värnpliktiga som har förstärkt upp med alla värmeplagg de har i ryggsäcken. Morgonens kyla kom nog som en chock för de flesta av dem. Flertalet har visserligen upplevt kyla på ett eller annat sätt tidigare, men de har inte bott och verkat under flera dygn i ett kargt och oförlåtande subarktiskt klimat som inte erbjuder något uppvärmt utrymme att ta skydd i när kylan blir för påtaglig. En av de värnpliktiga i plutonen jobbar intensivt med att förstärka klädseln ytterligare och har lättat på värmejackan och snöblusen. - Fan, allt gör ont! Han möter min blick, ler och borstar nervöst frosten ur det glesa skägget som sticker fram från det hjälmunderlag han applicerat lite slarvigt över ansiktet. - God morgon, Kapten!

De värnpliktiga som nu väntar på att få påbörja dagens utbildningspass i tolkning tillhör det tillfälligt sammansatta 3. vinterutbildningskompaniet, vilket består av soldater och befäl ur Stockholms amfibieregementes utbildningsbataljon. Detta år deltar även ett mindre antal värnpliktiga från Älvsborgs amfibieregemente. Tolkningen är en del av utbildningsbataljonens vinterutbildning som genomförs på Älvdalens skjutfält under v.607–608.

Det övergripande målet med att vi genomför vinterutbildning är att säkerställa en hög lägstanivå på Amf 1:s krigsförbands uthållighet, fältmässiga uppträdande och stridsvärde året runt i hela operationsområdet. Därigenom möjliggör vi också för krigsförbanden att med kortare ledtider genomföra övning eller insats i subarktisk miljö.

För att uppnå målen genomförs som första steg en grundläggande vinterutbildning med de värnpliktiga som sedan är tänkta att krigsplaceras mot något av krigsförbanden. En viktig del i detta är också att inom

denna grundutbildning vidareutbilda våra befäl och instruktörer för att säkerställa personlig förmåga samt kompetens att fortsatt utbilda inom vintertjänsten. När utbildningen är genomförd kan soldater och befäl lösa grundläggande militära uppgifter i vintermiljö, med ett upprätthållet stridsvärde och god fältmässighet.

Nästa steg är att befästa förmågan ute på krigsförbanden genom övning i subarktiskt klimat samt vidareutbildning inom specifika förmågor.

I dagsläget ligger utbildningsbataljonens huvudfokus på det första steget, grundutbildning vinter. Utbildningen sträcker sig över tre veckor där den första genomförs som en förberedelsevecka på Berga och de sista två som utbildning i subarktiskt klimat, detta är på Älvdalens skjutfält.

Utbildningen inleds som sagt med en förberedelsevecka på Berga och består i stora drag av förberedande utbildning som utbildningspaketet kallt väder, utbildning i personlig vinterutrustning och gruppmateriel, isvaksbad samt packning och lastning inför den fältförlagda delen i Älvdalen.

Innan de värnpliktiga anländer till Älvdalen inleds den andra perioden med befälsutbildning för att säkerställa en gemensam grund i rätt miljö, genomföra detaljrekognosering av övningsområden samt ge förutsättningar för att hinna *"värma upp på skidor"*. Det är ofta en framgångsfaktor om momentövningsledare som skall hålla exempelvis skidteknik med de värnpliktiga fått anpassa sin egen utrustning och fått tillbaka känslan för tekniken innan de skall undervisa i ämnet.

När de värnpliktiga sedan anländer inleds veckan med två dagar skidteknik där de är förlagda inomhus för att få en möjlighet att akklimatisera sig något. Under torsdagen flyttar verksamheten ut på skjutfältet och de

värnpliktiga fältförläggs inledningsvis i tält 12. Under veckan genomförs sedan bland annat utbildning i olika typer av förläggningar, skjutning från skidor, tolkning, försvar av bas och eldöverfall. Under nästkommande vecka påbörjas en utbildningskontroll där de värnpliktiga genomför en längre skidmarsch som även innehåller moment som testar hur de tillgodo-gjort sig utbildningen. Perioden avslutas sedan med ett vårdskede och hemtransport.

Under årets utbildning har vädret varit mycket gynnsamt, där det inledde med -7°C och sol för att sedan under den fältförlagda delen pendla någonstans mellan -7°C och -28°C . Fördelen med att vi fått så kalla temperaturer är att både befäl och värnpliktiga får känna på hur oförlåtande kylan är. Den värnpliktige måste hela tiden jobba med sin utrustning och vidta rätt åtgärder för att inte frysa och i slutändan skada sig. Samma sak gäller för våra befäl men med tillägget att de också hela tiden måste värdera vilken risk temperaturen medför och anpassa verksamheten därefter. De måste också ha extra bra uppföljning på truppen då det kan gå snabbt att få allvarliga köldskador i de lägre temperaturerna.

Nästkommande år är inriktningen att grundutbildning vinter för första gången skall genomföras i Sollefteå. Vi har arbetet fram ett mycket bra upplägg i Älvdalen men det finns positiva aspekter med att flytta utbildningen närmare den norrländska kusten, närmare krigsförbandens operationsområden. Då kan vi också vidareutveckla vinterförmågan och skapa synergieffekter av att utbilda och öva inom samma område. Steget från grundutbildning vinter till förbandsutbildning i kustnära vintermiljö blir mycket mer naturlig och förhoppningsvis kan vi i framtiden utveckla vinterutbildningen att involvera fler delar och enheter på Amf 1.



Foto: Bezav Mahmod/Försvarsmakten



Foto: Bezav Mahmod/Försvarsmakten



Foton: Bezar Mahmud/Forsvarsmakten

INFÖR ARBETET MED MUSEETS OCH VÄNFÖRENINGENS ÅRSBOK

AV: ERIK HIMMELSTRAND

Jag har just lagt sista handen vid en artikel om Fredriksborgs fästning tänkt för museets och museivännernas årsbok för 2026. Kanhända är det bra att förra årets skrift handlade om Oscar-Fredriksborgs fästning och att årets handlar om Fredriksborgs fästning. Varför det, kanske ni undrar? Jo, för en av de absolut vanligaste missuppfattningarna jag möter i mitt arbete det är att människor blandar ihop namnen och placeringarna av de två anläggningarna. Med ett blygsamt mål satt i sikte kan i vart fall våra årsboksläsare (och nu även Borgskums) få kunskap i att Fredriksborg ligger på Värmdö och att Oskar-Fredriksborg ligger på Rindö.

Något helt annat som slår mig när jag läser in mig på Fredriksborg och i skrifter från äldre tider fram till 1800-talets slut är det myckna salutskjutandet. När Fredriksborg var färdigbyggd så beslöt riksdagens defensionsdeputation att 1738 resa till Vaxholm för att inspektera de nya försvarsverken.

Dagboksanteckningar skrivna av Axel Reuterholm (1714–1763) som medföljde på resan illustrerar tydligt detta påstående. För att läsbarheten ska bli bättre så har jag förkortat och i vissa enstaka fall gett skriften en modernare utformning. Jag har även omgärdat alla platser i texten där skjutningar nämns med citattecken för att dessa ska uppfattas bättre.

...Sällskapet reste från skeppsbron i fem salsslupar rodde av kungens livréklädda roddare, när de kom fram till Vaxholm efter ungefär 5 timmar *"lossades alla stycken runt fästningen"* och när de steg i land i Vaxholm för att besöka det nya tullhuset *"gavs ännu en salva"*. Efter att ha övernattnat roddes de till Pål-sundet där man hälsade den lilla flottan *"med dubbla styckeskott"* från de två batteriernas alla stycken. Efter inspektionen roddes man till Vaxholm skans där man åter hälsades med *"dubbel salva, dels vid landstigningen, dels när man kom in i fästningen"*. Sedan fortsatte färden till Oxdjupet där man fick *"en salva vid landstigningen, en ytterligare när man var på plats och en vid avresan"*. Utöver saluterna *"så provsköts två stycken från tornet och en mörsare fick skjuta en ofylld bomb ut mot havet"*. Därefter styrdes kosan tillbaka till Vaxholms skans och fick då åter *"en dubbel salva av fästningen"*. Vid middagen dracks *"överhetens, ständernas och rådets skålar med 16 stycke skott vardera samt en hop andra skålar med åtta skott"*. Efter klockan fyra, for man av till Stockholm och fick då åter *"en general salva dubbel"*. Under vägen mot huvudstaden medan det mörknade *"kastade man*

från den första slupen en stor hop raketer och andra lust fyrvärk på vattnet" vilka de två närmaste sluparna besvarade med *"styckeskott av små lust stycken"*...

Ja, så kunde det gå till 1738 vid besök av Riksdagens utsedda! Det är givetvis inte nödvändigt att skjuta så mycket men nog vore det trevligt om kanonerna åter kunde ljuda från Kastellet. Senast det inträffade var 2012, då gällde skjutningen hågkomsten av danskarnas anfall mot fästningen 400 år tidigare. Vi får se hur det blir, i snöloppet den 24 februari i år inspekterades nämligen salutkanonerna av personal från Driftstyrningsenheten Muskö och tekniska avdelningen, Amf1. Syftet med besöket var att skaffa information gällande pjäsernas underhållsbehov inför eventuellt framtida salutskjutningar.



Foto: Erik Himmelstrand

Leif Cimrell berättar för personalen om salutkanonerna på Kastellet

Missa inte dessa evenemang i höst

7 juni kl. 13. Övre verket Oscar- Fredriksborg. Lokaler som annars är stängda visas.

5 juli kl. 11. "En dag i spionernas värld". Utställning, föredrag, guidade turer mm.

9 augusti kl. 13. Oscar-Fredriksborgs fort. Start vid det Nedre verket.

27 september kl. 13. Fredriksborgs fästning.

Information om museets och dess evenemang se gärna:

www.vaxholmsfastning.se

B Posttidning

Ej retur

Vapenbröderna
c/o Stockholms amfibieregemente
By Breidablick
130 61 HÅRSFJÄRDEN

Vaxholms Fästnings Museum

Skärgårdens största museum



www.vaxholmsfastning.se Bokning och information tel. 08-1200 4870

VAPENBRÖDERNA

Kamratföreningen Vapenbröderna är Stockholms amfibieregementes kamratförening. Föreningen ger ut tidningen Borg-Skum fyra gånger per år. Mer information om föreningen finns på vår hemsida

www.vapenbroderna.se

Följ oss även på
facebook och Instagram

Föreningens adress:

Kamratföreningen Vapenbröderna
c/o Stockholms amfibieregemente
by Breidablick, 130 61 Hårsfjärden

info@vapenbroderna.se

Skattmästaren:

Marie Wall
Mobil 070 886 50 25
evmavi03@gmail.com

Årsavgift:

200 kr
Familjemedlem 100 kr

Bankgiro:

294-9816

Swish:

123 435 29 28

REDAKTION

red@vapenbroderna.se

Redaktör tillika ansvarig utgivare:

Victor Ihre Persson
Mobil 070 866 73 00

Redaktionsmedlemmar:

Carl von Gerber
Mobil 073 181 48 87
Mats Geijer
(Korrektur)

Utgivning:

Fyra nummer per år

Layout:

ANV Gunilla Borg
Mobil 070 781 86 04
gunilla@anv.se

Tryckeri:

Tryckeri AB Orion



Scanna QR-koden för ansökan
om medlemskap

Adressändring:

www.vapenbroderna.se/medlemskap